



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И
БЛАГОУСТРОЙСТВОТО**

**ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ И ПРОГРАМИ ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ”**

Управляващ орган на Оперативна програма „Региони в растеж” 2014 – 2020 г.

**РЕЗЮМЕ ЗА ГРАЖДАНИТЕ НА
ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО
НА
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РЕГИОНИ В РАСТЕЖ” 2014 – 2020
ЗА 2017 г.**



ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

Настоящият доклад е от т. нар. „мини доклади“ през програмен период 2014-2020 г., които не съдържат раздел с допълнителна информация.

Информация за изменение на оперативната програма

През 2017 г. Управляващия орган (УО) инициира изменение на Оперативна програма „Региони в растеж“ (ОПРР) 2014-2020 с цел **актуализиране на Таблица 27 „Списък на големите проекти“** от одобрената програма, където е планирано изпълнението на два големи проекта по смисъла на член 100 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 – „Интегриран Столичен градски транспорт – Фаза II“ (Приоритетна ос 1) и „Подобряване на системата за спешна медицинска помощ“ (Приоритетна ос 4). Актуализацията е приета с решение на заседание на Комитета за наблюдение (КН) на ОПРР от 20.12.2017 г. Приетата промяна засяга само актуализирането на планираните тримесечни дати.

Информация за публикувани процедури за БФП

В съответствие с одобрената от КН на ОПРР индикативна годишна работна програма (ИГРП) за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (БФП) по ОПРР за 2017 г., през отчетния период **УО публикува 2 процедури за предоставяне на БФП** на общ размер на БФП **113 300 815,02 евро**, което представлява 7,34% от бюджета на програмата. Обявените през 2017 г. процедури са както следва:

- По линия на Приоритетна ос 5 „Регионална социална инфраструктура“ на 03.05.2017 г. беше обявена процедура **„Подкрепа за деинституционализация на грижите за деца“**;
- На 22.12.2017 г. УО на ОПРР 2014-2020 публикува Насоки за кандидатстване по процедура **„Регионална здравна инфраструктура“** по приоритетна ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“. Процедурата е с общ бюджет 83 597 313,00 евро и един конкретен бенефициент - Министерство на здравеопазването;

В допълнение, в рамките на отчетния период бяха извършени **изменения на ИГРП за 2017 г.**, които се изразяват в прехвърляне на обявяването на процедури „Енергийна ефективност в периферните райони-2“, „Подкрепа за деинституционализация на социалните услуги за възрастни и хора с увреждания“ и „Развитие на туристически атракции“ към ИГРП за 2018 г.

Информация за физическия напредък и мониторинга по оперативната програма

През 2017 г. са **приключени 12 проекта по договори за предоставяне на БФП** със стойност на изплатените средства 1 136 130,54 лв.

През 2017 г. са проведени **4 заседания на Комитета за наблюдение** на ОПРР 2014-2020 и **2 писмени процедури**.

През 2017 г. УО на ОПРР е осъществил **195 проверки на място** и **366 бр. предварителен контрол преди верификация** на процедури за обществени поръчки за законосъобразно възлагане на договори и е регистрирал **204 бр. сигнали за нередности**.

Мерки за информация и комуникация

В изпълнение на Годишния план за дейностите за информация и комуникация на ОПРР 2014-2020 през 2017 г. са проведени **13 информационни събития**, включително 4 заседания на КН и 9 информационни дни, работни срещи, семинари за бенефициенти и широката общественост, в които са взели участие над 1000 човека от целевите групи на ОПРР 2014-2020 г.

През отчетния период са изработени и разпространени **8 вида информационни материали в тираж от 4 800 бр.** През отчетния период са изработени и доставени **65 артикула – 7 995 бр. рекламни материали и сувенири.**

Изпълнение на приоритетните оси

По **Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“** през 2017 г. бяха **сключени 58 договора** за предоставяне на БФП (ДФП) в размер на **236 322 383,15 евро**. Общо по процедурата към 31.12.2017 г. са **сключени 101 ДБФП** в размер на **518 994 912,68 евро**. През 2017 г. е **приключил 1 проект** – за енергийна ефективност на публични сгради.

По **Приоритетна ос 2 „Подкрепа за енергийна ефективност в опорни центрове в периферните райони“** през отчетния период бяха **сключени 2 ДБФП** в размер на **665 690,68 евро**. Към 31.12.2017 г. по процедурата са **сключени 170 договора** с размер на БФП **87 978 253,01 евро** или 83% от бюджета на процедурата. През 2017 г. е **приключил 1 проект**.

По **Приоритетна ос 3 „Регионална образователна инфраструктура“** са обявени 3 процедури за предоставяне на БФП:

- **BG16RFOP001-3.001 „Култура и спорт в училище“**

Към 31.12.2017 г. са **сключени 2 ДБФП** с бенефициент Министерство на младежта и спорта на стойност **2 040 668,16 евро**. Общо по процедурата са **сключени 5 ДБФП** в размер на **7 221 463,01 евро**.

- **BG16RFOP001-3.002 „Подкрепа за професионалните училища в Република България“**

През отчетния период бяха **сключени 12 ДБФП** на стойност **50 830 451,53 евро**. Общо по процедурата са **сключени 40 договора** в размер на **83 169 425,64 евро**, представляващи 97,7% от бюджета.

- **BG16RFOP001-3.003 „Подкрепа за висшите училища в Република България“**

През 2017 г. беше подадено **сключен 1 договор** с бенефициент Медицински университет – София на стойност на БФП **1 532 808,93 евро**. Общо по процедурата са **сключени 13 ДБФП** в размер на **21 717 551,97 евро**.

В обобщение, по трите процедури по Приоритетна ос 3 са **сключени 58 договора** на стойност на БФП **112 108 440,62 евро**. (98% от бюджета на приоритетната ос).

По **Приоритетна ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“** се предвижда модернизация на системата за спешна медицинска помощ, която да се изпълни с **един голям проект** в съответствие с чл. 100 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 с бенефициент Министерство на здравеопазването.

На Десетото заседание на КН на ОПРР беше взето решение за одобряване на методология и критерии за подбор на операции по процедура „Регионална здравна

инфраструктура“ по Приоритетна ос 4 на ОПРР 2014-2020. На база на одобрените критерии и в съответствие с ИГРП за 2017 г., на 22.12.2017 г. УО на ОПРР публикува Насоки за кандидатстване по процедурата.

Подготовката на големия проект се проследява и координира текущо чрез създадената Направляваща група, включваща представители на УО на ОПРР, Министерство на здравеопазването, Централно координационно звено към администрацията на Министерски съвет и Дирекция „Национален фонд“ към Министерство на финансите.

По **Приоритетна ос 5 „Регионална социална инфраструктура“** на 3 май 2017 г. беше обявена процедура „Подкрепа за деинституционализация на грижите за деца“ с бюджет **29 703 502 евро**. Конкретни бенефициенти по нея са Министерство на здравеопазването и общини съгласно Картата на услугите за подкрепа в общността и в семейна среда и Картата на резидентните услуги, утвърдени от Междудомовенната работна група за управление и координация на процеса по деинституционализация на грижата за деца. В рамките на отчетния период бяха сключени **24 договора** на стойност на БФП **5 982 342,23 евро** или 20,2% от бюджета на процедурата.

Планирано е през месец март 2018 г. да бъде обявена процедура, насочена към подкрепа за деинституционализация на социалните услуги за възрастни и хора с увреждания в съответствие с Националната стратегия за дългосрочна грижа и Планът за действие за изпълнението ѝ.

По **Приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“** обявяването на процедурата за предоставяне на БФП е необходимо да бъде координирано с избора на финансови посредници от страна на Фонд мениджъра на финансови инструменти в България (ФМФИБ) ЕАД. Предвид докладването от ФМФИБ ЕАД отлагане на сроковете за обявяване на процедура за избор на финансови посредници от м. юли 2017 за м. декември 2017 г., предвидената процедура за предоставяне на БФП отпадна от ИГРП за 2017 г. и беше включена в ИГРП за 2018 г. По тази процедура 50,4 млн. евро ще бъдат предоставени като БФП за проекти, насочени към съхраняване, опазване и популяризиране на културното наследство от национално и световно значение в България. В допълнение, в съответствие с чл. 14, ал. 2, т. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ), на проведеното на 07.11.2017 г. заседание на КН на ОПРР бяха одобрени методология и критерии за подбор на операции по процедурата.

По **Приоритетна ос 7 „Регионална пътна инфраструктура“** през 2017 г. са сключени **11 ДБФП** на стойност **97 302 618,46 евро**. По този начин към 31.12.2017 г. по процедурата са сключени общо **25 договора** за предоставяне на БФП в размер на **194 526 920,00 евро** или 100% от бюджета на процедурата. През отчетния период е прекратен 1 договор за предоставяне на БФП на стойност 7 425 311,63 евро.

По **Приоритетна ос 8 „Техническа помощ“**:

- Процедура **BG16RFOP001-8.001 „Бюджетна линия за 39 общини – бенефициенти по Приоритетна ос 1 на ОПРР 2014-2020“**:

През отчетния период **няма подадени проектни предложения и сключени договори** за предоставяне на БФП. Общо по процедурата са сключени **39 договора** за предоставяне на БФП в размер на **3 710 878,60 евро**.

- Процедура **BG16RFOP001-8.003 „Бюджетна линия за 28 - общини на малки градове от 4-то ниво, съгласно НКПР“**:

През отчетния период **няма подадени проектни предложения и сключени договори** за предоставяне на БФП. Към 31.12.2017 г. са сключени **25 договора** за предоставяне на БФП в размер на **523 186,49 евро**.

- **Процедура за BG16RFOP001-8.004 „Бюджетна линия за АПИ“:**

Към 31.12.2017 г. е **сключен договор** за предоставяне на БФП в размер на **518 354,51 евро**.

- **Процедура BG16RFOP001-8.005 „Бюджетна линия за конкретни бенефициенти по Приоритетна ос 3 - МОН, ММС, МК“:**

Сключени са **3 ДБФП** в размер на **332 340 евро**, или 100 % от бюджета на процедурата. През 2017 г. са приключили 10 проекта по Приоритетна ос 8.

Обобщение на оценките

През отчетния период беше изготвено изменение на Плана за оценка на ОПРР 2014-2020, разгледано и одобрено на девето заседание на КН на ОПРР, проведено на 27.06.2017 г. Въз основа на Плана за оценка се проведе открита процедура за възлагане на обществена поръчка по реда на Закона за обществените поръчки (ЗОП) с предмет: „Осъществяване на средносрочна оценка на ОПРР 2014-2020“. Оценката ще даде външно независимо мнение за изпълнението на програмата и ще се фокусира върху оценка на процесите, актуалността на процедурите в УО, напредъка при постигането на етапните и крайните цели на индикаторите за продукт и резултат по програмата, финансовото изпълнение и др. Въз основа на получените данни ще бъдат формулирани предложения за вземане на адекватни управленски решения, с оглед повишаване на ефективността при управлението и изпълнението на програмата.

Укрепване на капацитета на УО и на бенефициентите по ОПРР

През отчетния период, за укрепването и засилването на административния капацитет, 443 експерти от УО на ОПРР са взели участие в общо 36 бр. обучения в страната и чужбина, които да гарантират ефективно изпълнение на всички необходими функции. УО на ОПРР организира и проведе работни срещи/обучения за повишаване капацитета на потенциалните бенефициенти на програмата, на които са обучени 360 служители на бенефициентите.

Доклад за използването на финансовите инструменти

На 23 февруари 2017 г. Ръководителят на УО на ОПРР утвърди **„Детайлни правила за комбиниране на подкрепа на финансови инструменти с безвъзмездна финансова помощ** в рамките на Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ и Приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“ по ОПРР 2014-2020“, разработени във връзка с подписаното на 11 ноември 2016 г. **Финансово споразумение между МРРБ и ФМФИБ** с предмет „Управление на предоставените с ФС средства по ФИ по ОПРР 2014-2020 чрез Фонд на фондовете“.

В началото на март 2017 г. ФМФИБ представи за преглед и съгласуване от УО на ОПРР индикативна техническа спецификация за финансов инструмент „Фонд за градско развитие“.

Процедурата за подбор на финансови посредници по инструмент „Фонд за градско развитие“ (ФГР) по ОПРР бе обявена на 21 октомври 2017 г. Процедурата е с

общ ресурс в размер на 353,3 млн. лв. (180,6 млн. евро) средства от програмата за финансиране на проекти за градско развитие в 39-те града на България, както и за проекти в подкрепа на регионалния туризъм с обхват територията на страната.

Инвестициите, предвидени по финансовия инструмент, ще се осъществяват чрез 3 (три) Фонда за градско развитие както следва:

- ФГР гр. София с размер на финансовия ресурс 87,4 млн. лв. (44,7 млн. евро);
- ФГР Северна България с размер на финансовия ресурс 130,4 млн. лв. (66,7 млн. евро);
- ФГР Южна България с размер на финансовия ресурс 135,5 млн. лв. (69,3 млн. евро).

С оглед на необходимостта от координирано предоставяне на БФП и ФИ по Приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“ на ОПРР на проектно ниво, в съответствие с чл. 14, ал. 2, т. 1 от ЗУСЕСИФ КН одобри методологията и критериите за подбор на операции по Процедура за директно предоставяне на БФП BG16RFOP001-6.002 „Развитие на туристически атракции“ на заседание от 7 ноември 2017 г.

Големи проекти

По ОПРР 2014-2020 се предвиждат два големи проекта, по смисъла на чл. 100 от Общия Регламент 1303/2013.

Проект „Модернизация на системата за спешна медицинска помощ“:

Големият проект по приоритетна ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“ е с бенефициент Министерство на здравеопазването, чрез който се предвижда модернизация на системата за спешна медицинска помощ в България. На Десетото заседание на КН на ОПРР 2014-2020 са одобрени методология и критерии за подбор на проекти по процедура „Регионална здравна инфраструктура“ по приоритетна ос 4. На 22.12.2017 г. е публикуван официално пакетът документи за кандидатстване по процедурата.

С оглед ускоряване на процеса по подготовка на големия проект на Министерство на здравеопазването за кандидатстване по ОПРР 2014-2020 е изготвена пътна карта с план график със заложен дейности, междинни срокове и отговорни институции. Създадена е Направляваща група по проекта, включени са представители на УО на ОПРР, Министерство на здравеопазването, Министерски съвет и Министерство на финансите за проследяване на напредъка в подготовката на проекта за което се провеждат заседания най-малко един път в месеца.

Проект „Интегриран столичен градски транспорт – фаза II“:

Проект „Интегриран Столичен градски транспорт – фаза II“ е втория голям проект по ОПРР с конкретен бенефициент Столична община. По проекта се предвижда да бъдат реконструирани две трамвайни трасета, да бъдат доставени 13 броя нови трамвайни мотриси и да бъде надградена интелигентната система за управление на трафика. Оценката на големия проект е приключена от страна на междинното звено, като и проверката на процедурата от страна на УО също е завършена. УО на ОПРР е изпратил проекта за независима оценка на качеството от Jaspers IQR.

Напредък по изпълнение на програмата

Към 31.12.2017 г. по ОПРР 2014-2020 са публикувани 13 процедури за БФП на стойност 2 877 млн. лв. или 95% от бюджета на ОПРР (3 018 млн. лв.). Сключени са 450 ДБФП с общ размер на предоставената БФП – 1 987 млн. лв. или 66% от бюджета на програмата. Реално изплатените към бенефициенти средства са 544 млн. лв. или 27,4% от договорените средства и 18% от бюджета на програмата. Сертифицираните разходи са 152 млн. лв. или 8% от договорените средства и 5% от бюджета на програмата.

Проблеми, свързани с изпълнението на програмата и предприети мерки

През първата половина на 2017 г. беше финализиран процеса по изготвяне на анализ на инвестиционните програми на 39-те града от 1-во до 3-то йерархично ниво от националната полицентрична система по Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“, процедура BG16RFOP001-1.001-039 „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие“, както и на изпълнението на рамката за изпълнение на всички приоритетни оси на ОПРР 2014-2020, като бяха формулирани съответни изводи и препоръки. Изготвеният анализ показва риск по отношение на постигането на етапните и на крайните цели на някои индикатори за продукт от рамката за изпълнение на приоритетните оси на програмата.

В отговор на идентифицирания риск, УО на ОПРР предприе своевременни мерки, като за ключово решение се отчете възможността за наддоговаряне на бюджета на програмата, с оглед обезпечаване на изпълнението на готови за реализация проекти по програмата, включително за инвестиции в общинска образователна инфраструктура по Приоритетна ос 1 на ОПРР 2014-2020 в размер на над 213 млн. лв. В тази връзка на 30.08.2017 г. на оперативно съвещание на Министерски съвет е взето решение за изразяване на принципна подкрепа УО на ОПРР 2014-2020 да сключва договори за предоставяне на БФП с бенефициенти над определения бюджет по програмата. В изпълнение на цитираното решение през отчетния период УО на ОПРР 2014-2020 сключи 13 нови договора за БФП по инвестиционен приоритет „Образователна инфраструктура“ по Приоритетна ос 1 на ОПРР 2014-2020 на стойност на БФП 137,3 млн. лв.

По отношение на възможността за забава в изпълнението на индивидуалните проекти, поради късно обявяване на процедурите за избор на изпълнители, УО на ОПРР е въвел в административните договори за БФП изискване за обявяване на обществените поръчки от бенефициентите в 3-месечен срок от сключването на ДБФП, както и клаузи за сключване на договори с изпълнители в 12-месечен срок от стартирането на проектите, като по изпълнението на посочените изисквания се извършва текущ мониторинг.

В допълнение, извън посоченото в Годишния доклад за изпълнението на ОПРР 2014 – 2020 през 2017 г., върху изпълнението на програмата и постигането на етапните цели по индикаторите следва да се отчете влиянието на следните фактори:

- Наличието на забава при провеждане на процедурите за избор на изпълнители по реда на ЗОП и мобилизация на екипите – наличие на множество обжалвания на решенията на възложителите за избор на изпълнители по обществените поръчки, което води до сключването на договори извън първоначално предвидените графици за изпълнение на дейностите по индивидуалните проекти и съответно води до цялостна забава в реализацията на проектите;

- Сформиране на Междинните звена (по чл. 7 от Регламента за ЕФРР) и необходимостта от тяхното административно укрепване. Тук следва да се има предвид, че Ръководството на ЕК за държавите членки относно интегрираното устойчиво градско развитие е издадено и влязло в сила след разработването и одобрението на ОПРР. Ръководството на ЕК дава допълнителна информация и налага нови правила относно структурирането на Междинни звена и разработването на градски стратегии, които следва да бъдат отчетени в хода на изпълнение на програмата;
- Обществените нагласи, свързани с провеждане на информационни кампании с оглед осигуряване включването на заинтересованите страни в хода на избор на проекти и дейности по тях – например фрагментация на нагласите на обществото на местно ниво към изграждането на социални жилища и социални услуги;
- Наличие на административната тежест, свързана с прилагане на ново законодателство в областта – в процеса на изпълнение на оперативната програма се разработваха поднормативните актове за прилагане на ЗУСЕСИФ, имащи пряко отношение към реализацията на ОПРР. Това обстоятелство водеше до необходимостта от няколкократно адаптация на процедурите и подходите за реализация проектите в хода на изпълнение на програмата, вкл. и синхронизиране и актуализация на Указанията към бенефициентите за изпълнение на проектите;
- Сложен административен механизъм за структуриране и забавено стартиране на финансовите инструменти – тежки административни стъпки за подготовка и обявяване на процедури за избор на фонд-посредници от Фонд мениджър на финансови инструменти в България ЕАД. В инвестиционните програми на общините са включени основни проекти, насочени към модернизиране на конкретни обекти на културната инфраструктура (театри, читалища, музеи, младежки домове, библиотеки), които се финансират с комбинирано финансиране (БФП и финансови инструменти), съгласно ОПРР 2014-2020. Предвид, че все още не са избрани финансови посредници за финансовите инструменти от страна на Фонд мениджъра на финансовите инструменти в България, общините-бенефициенти не могат да стартират с подготовката на проектни предложения по група дейности „Културна инфраструктура“, което води до забавяне в инвестиционните програми;
- Промени в политическата среда в страната и необходимост от адаптация на нуждите и гъвкавост – настъпилите неколнократни промени в изпълнителната власт в годините от началото на програмния период води до нестабилност в изпълнението и понякога до забава в предприетите действия по изпълнение на програмата;